

บทที่ 1

สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมอีสานในอดีตได้รับอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในอดีต เช่น ทัศนคติส่วนบุคคล สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วัสดุก่อสร้าง และสภาพทางภูมิศาสตร์ แต่ในปัจจุบันปัจจัยดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้งานสถาปัตยกรรมอีสานปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ในการออกแบบสถาปัตยกรรมอีสานควรให้ความสำคัญกับการสืบสานลักษณะอีสานในอดีต เพื่อความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตกับปัจจุบัน นอกจากนี้จะต้องคำนึงเอกลักษณ์และคุณค่าของสถาปัตยกรรมอีสาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษารวบรวม และวิเคราะห์ถึงแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาลักษณะอีสานมาใช้พัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

ในปัจจุบัน พบว่างานสถาปัตยกรรมในอีสานมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งรวมถึงอิทธิพลรูปแบบของสถาปัตยกรรมตะวันตกและสถาปัตยกรรมไทย(ภาคกลาง) ท่ามกลางอิทธิพลดังกล่าว ก่อปรกับความเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมไทย(ภาคกลาง)ที่มีบทบาทมาตั้งแต่สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตามนโยบายรวมกันเป็นหนึ่งเดียวของชาติ วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม จึงทำให้เกิดกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปบางส่วนได้พยายามค้นหาเอกลักษณ์อีสาน โดยการเลือกใช้แนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานดั้งเดิม ซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่เปรียบเสมือนทุนเดิมพื้นฐานของการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีอยู่แล้วประยุกต์เข้ากับการออกแบบ โดยคำนึงความเหมาะสมของสังคม วัฒนธรรม ประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่ และวัสดุ - เทคโนโลยีใหม่ของผู้คนสมัยที่เปลี่ยนไป สังเกตได้จากผลงานสำคัญ ๆ ในปัจจุบัน เช่น โบสถ์วัดศาลาลอย อาคารกรมมาธิการสถาปนิกอีสาน และอาคารศูนย์บริการพนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง เป็นต้น ซึ่งถือเป็นทิศทางการเคลื่อนไหวที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ดังนั้น ในการศึกษาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยโดยทำการศึกษาจากการรวบรวมจากทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จากลักษณะกายภาพของกลุ่มอาคารที่เลือกศึกษา จากการศึกษาสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่เลือกศึกษา สถาปนิกแกนนำ และผู้ใช้สอยอาคาร เพื่อใช้สร้างแบบสอบถามสำหรับสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ลักษณะอีสานร่วมสมัยและการยอมรับลักษณะอีสานของกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงบริบทโดยรวมของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย และจากการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้ประโยชน์และทราบถึงแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคตได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาแนวความคิดและปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสลามดั้งเดิม
- 2) ศึกษาลักษณะอิสลามและพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสลามดั้งเดิมที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย
- 3) ศึกษาสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย โดยศึกษาจากลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่างที่เลือกศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาสาระทั้งเชิงนามธรรมและรูปธรรม
- 4) ศึกษาแนวความคิดและรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยจากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารตัวอย่างที่เลือกศึกษา กลุ่มสถาปนิกแกนนำ และกลุ่มผู้ใช้สอยอาคาร พร้อมทั้งศึกษาแนวโน้มและแนวทางการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในอนาคต
- 5) ศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการรับรู้ความเข้าใจ ทิศนคติ ปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย การยอมรับลักษณะอิสลาม และแนวทางการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในอนาคต พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่ม
- 6) สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับลักษณะอิสลาม และแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในอนาคตของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยต่อไปในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

- 1) มุ่งศึกษสถาปัตยกรรมในภาคอิสลามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมที่เด่น ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงของแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรม โดยการศึกษาพิจารณาเป็นกรณีได้ ดังต่อไปนี้
  - 1.1) ศึกษางานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่สำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงของแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมในอดีตมาจนถึงช่วงเวลาปัจจุบัน
  - 1.2) ศึกษารูปแบบของสถาปัตยกรรมที่แปรเปลี่ยนไป และจัดกลุ่มรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นเป็นหมวดหมู่
  - 1.3) เนื่องจากภาคอิสลามมีขอบเขตกว้างขวางไม่สามารถที่จะทำการศึกษารวบรวมข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ในขั้นตอนการศึกษาจึงเลือกงานสถาปัตยกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ในเรื่องที่จะศึกษาขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา

- 2) ศึกษาลักษณะของอาคารตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา ซึ่งพิจารณาเลือกจากอาคารที่เคยได้รับรางวัล เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารต่าง ๆ ได้รับการยอมรับของสังคมในวงกว้าง และสอดคล้องกับสาระคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ต้องการจะศึกษา ซึ่งมีรายชื่อดังนี้
- 2.1) อาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของ **ชอม**
    1. โครงการอาคารศูนย์บริการพนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์
    2. โครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อุทยานสถานแห่งชาติพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
  - 2.2) อาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของ **วัดอีสาน**
    1. โครงการพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร ที่ตั้ง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
    2. โครงการพิพิธภัณฑ์กัมมัญฐาน-อัฐธาตุ(หลวงพ่ออุตตม อดุล) วัดบูรพาราม ที่ตั้ง ถนนหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
    3. โครงการพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส ที่ตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
    4. โครงการโบสถ์วัดศาลาลอย ที่ตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
  - 2.3) อาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมทางกายภาพของ **เรือนอีสาน**
    1. โครงการสวนอาหารนรธา ที่ตั้ง ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
    2. โครงการบ้านสวนทองฝุ้ง จังหวัดขอนแก่น
    3. โครงการสำนักงานชลประทานที่ 4 ถนนศรีจันทร์ จังหวัดขอนแก่น
  - 2.4) อาคารที่ได้รับอิทธิพลของเอกลักษณ์และองค์ประกอบของ **ศิลปกรรมอีสาน**
    1. โครงการศูนย์ประชุมเอนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
    2. โครงการหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- 3) การศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มต่าง ๆ
- 3.1) กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบอาคารเป็นกลุ่มสถาปนิกที่ได้ออกแบบอาคารดังที่ได้กล่าวข้างต้น (ขอบเขตของการวิจัย ข้อที่ 2) จำนวน 9 ท่าน
  - 3.2) กลุ่มผู้ใช้สอยอาคารเป็นกลุ่มผู้ใช้สอยและดำเนินการในอาคารดังกล่าวข้างต้น (ขอบเขตของการวิจัย ข้อที่ 2) จำนวน 12 ท่าน

3.3) กลุ่มสถาปนิกแกนนำเป็นกลุ่มของสถาปนิก และผู้ที่ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการยอมรับในวงการสถาปัตยกรรมอีสานจำนวน 6 ท่าน

4) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม 2 กลุ่ม คือ

4.1) สถาปนิกทั่วไป 150 คน

4.2) กลุ่มบุคคลทั่วไป 150 คน

1.4 สมมุติฐานการศึกษา

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันอีสานจะได้รับอิทธิพลของสถาปัตยกรรมตะวันตกและสถาปัตยกรรมไทย(ภาคกลาง)เข้ามามาก สังเกตได้จากงานสถาปัตยกรรมทั่วไปในอีสาน แต่ท่ามกลางความหลากหลายดังกล่าว พบว่ามีทิศทางความเคลื่อนไหวของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ซึ่งเกิดจากความสนใจและใส่ใจศึกษาของกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปบางส่วน ทั้งนี้ เป็นการรับเอาอิทธิพลพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิมมาใช้ในการพัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตกับปัจจุบัน ทั้งยังเหมาะสมกับสภาพของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ วัสดุและเทคโนโลยีของยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเริ่มให้ความสนใจกับแนวความคิดดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

สมมุติฐาน คือ

1. ในงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมีลักษณะอีสานร่วมสมัยทั้งในเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาสืบสานจากลักษณะอีสานในอดีต เพื่อพัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในปัจจุบัน
2. ลักษณะอีสานร่วมสมัยที่ได้จากการศึกษาจะเป็นที่ยอมรับของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป
3. ค่าการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปย่อมมีมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป เพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์ทางวิชาชีพ และได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

- 1) เป็นการศึกษาถึงปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพสำคัญต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดและรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานในอดีตดั้งเดิม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร หนังสืออ้างอิง และจากภาพของผู้บันทึกไว้ประกอบเพิ่มเติม เพื่อหาลักษณะอีสานและคุณค่าของสถาปัตยกรรมอีสานในอดีต

- 2) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบเด่น ๆ ของสถาปัตยกรรมอีสานในปัจจุบัน และจัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ซึ่งพิจารณาจากพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิมที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย โดยเลือกศึกษาอาคารที่สอดคล้องกับสาระคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ต้องการจะศึกษา
- 3) การศึกษาข้อมูลจากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของสถาปัตยกรรมอีสานในปัจจุบัน และจากการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกแกนนำ และกลุ่มผู้ใช้สอยอาคาร
  - 3.1) ทำการคัดเลือกอาคารที่จะมาทำการศึกษา โดยเลือกจากอาคารที่เคยได้รับรางวัล เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารต่าง ๆ และได้รับการยอมรับของสังคมในวงกว้าง
  - 3.2) ศึกษาอาคารที่เลือกมาศึกษา เพื่อวิเคราะห์หาเอกลักษณ์อีสานทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม
  - 3.3) ทำการสัมภาษณ์
    1. สถาปนิกผู้ออกแบบอาคารที่เลือกมาศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดในการออกแบบ หัตถศิลป์ และแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสาน
    2. สถาปนิกแกนนำเกี่ยวกับเอกลักษณ์หัตถศิลป์และแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสาน
    3. กลุ่มผู้ใช้สอยอาคารที่เลือกมาศึกษาเกี่ยวกับหัตถศิลป์และแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสาน
- 4) ทำการวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถาม
  - 4.1) การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ซึ่งวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกแกนนำ และผู้ใช้สอยอาคาร
  - 4.2) ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ซึ่งวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกแกนนำ และผู้ใช้สอยอาคาร
  - 4.3) ลักษณะอีสานทั้งในเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรม ซึ่งวิเคราะห์จาก
    1. ลักษณะอีสานของสถาปัตยกรรมอีสานในอดีต (ระเบียบวิธีวิจัยข้อที่ 1)
    2. แนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานในปัจจุบัน (ระเบียบวิธีวิจัยข้อที่ 2)
    3. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคารตัวอย่างที่เลือกมาศึกษา
    4. การสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกแกนนำ และผู้ใช้สอยอาคาร
  - 4.4) แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต ซึ่งวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ สถาปนิกแกนนำ และผู้ใช้สอยอาคาร
- 5) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย
  - 5.1) ทำการทดสอบแบบสอบถามขึ้นทดสอบใช้ (test- retest) จากกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปกลุ่มละ 25 ท่าน

- 5.2) ปรับปรุงแบบสอบถามจากปัญหาที่พบ
- 5.3) ทำการแจกแบบสอบถามจากกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไปกลุ่มละ 150 ท่าน
- 6) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสถิติ เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับการรับรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ลักษณะอิสานร่วมสมัยทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม การยอมรับลักษณะอิสานของสังคม แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในอนาคต พร้อมทั้งอภิปรายผล โดยการอ้างถึงทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และข้อเท็จจริงที่มีอยู่
- 7) สรุปผลจากแบบสอบถาม และเสนอแนะ
- 7.1) สรุปผลจากแบบสอบถามเพื่อทราบถึงการรับรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย การยอมรับลักษณะอิสานทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรมของสังคม แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในอนาคต
- 7.2) เสนอแนะแนวทางสำหรับการศึกษสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในอนาคต

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

- 1) ศึกษาสถาปัตยกรรมอิสานในอดีต โดยการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร หนังสืออ้างอิง และจากภาพของผู้บันทึกไว้ประกอบเพิ่มเติม
- 2) การเลือกสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยมาศึกษาอ้างอิง
- 2.1) การวิจัยนี้เป็นการค้นหาภาพรวมของงานสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่เกิดขึ้นและแปรเปลี่ยนไป โดยศึกษาจากสถาปัตยกรรมเด่น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีประเด็นอ้างอิงเกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นสำคัญ
- 2.2) การเลือกกลุ่มอาคารมาศึกษาจะเลือกเฉพาะงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่มีลักษณะเด่นมาพิจารณา แต่การวิจัยไม่สามารถที่จะสุ่มงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยมาทำการวิจัยได้ เนื่องจาก การสุ่มไม่สามารถเลือกงานสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเด่น ๆ ออกมาพิจารณาได้
- 2.3) การเลือกอาคารที่นำมาศึกษาอ้างอิง พบว่ามีความแตกต่างระหว่างช่วงเวลาแตกต่างกันไม่มากนัก ดังนั้น ในการจัดกลุ่มอาคารในการศึกษาเป็นหมวดหมู่ จึงเป็นการจัดกลุ่มโดยการใช้เกณฑ์ของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสานที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

- 3) อาคารตัวอย่างที่เลือกศึกษา พิจารณาเลือกจากอาคารที่เคยได้รับรางวัล เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารต่าง ๆ ได้รับการยอมรับของสังคมในวงกว้าง และสอดคล้องกับสาระคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ห้องการจะศึกษา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการวิจัย

การศึกษาลาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพจากการค้นหา

- 1) ปัจจัยแวดล้อมทางกายภาพประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอีสาน
- 2) เกร็ดลักษณะและคุณค่าของสถาปัตยกรรมอีสาน
- 3) ลักษณะอีสานทั้งในเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรม
- 4) แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาของสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคต

1.8 คำจำกัดความเฉพาะของการศึกษา

- 1) **สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย** หมายถึง อาคารประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะอีสาน โดยเป็นการสืบสานจากลักษณะอีสานในอดีต และเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยใหม่ วัสดุ-เทคโนโลยีของยุคสมัยที่เปลี่ยนไป
- 2) **สถาปัตยกรรมอีสานดั้งเดิม** หมายถึง อาคารประเภทต่าง ๆ ในอดีตของอีสานที่มีเอกลักษณ์อีสาน โดยได้รับอิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในอดีต เช่น ทัศนคติส่วนบุคคล สังคม-วัฒนธรรม เทคโนโลยี วัสดุก่อสร้าง และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์
- 3) **ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม** หมายถึง ความรู้สึกที่สื่อถึงบรรยากาศอีสาน เช่น ลักษณะเรียบง่าย สวมกะ ไม่เน้นลายละเอียด และลักษณะที่กิน แข็งแรงและมีพลัง เป็นต้น
- 4) **ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม** หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของอาคาร ที่สื่อถึงลักษณะอีสาน เช่น การวางอาคารบนเนินดิน และการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาต้านภัยฝนตกต่างอาคาร เป็นต้น

แผนภูมิที่ 1.1 โครงร่างขั้นตอน และวิธีการศึกษา
ขั้นตอนการวิจัย

